

Uberettiget kritikk

□ Av John Sand, Bjerka
Av Nordlys for 23. januar ser jeg at en innsender retter kritikk mot Tromsø Arktisk forening m.fl. for å ha hedret polarforskeren Adolf Hoel.

En slik kritikk er helt meningsløs. Ettersom innsenderen, Jørgen S. Kristiansen, synes å være av den oppfatning at Hoel ble utnevnt til professor fordi han var medlem av NS, bør følgende opplyses:

Fra 1907

Allerede i 1907 begynte Hoel sitt forskningsarbeid på Svalbard, og fra 1911 ledet han de årlige vitenskapelige ekspedisjoner til Svalbard og Ishavet. I 1925 tok Hoel opp forslag om opprettelse av en sentral norsk statsinstitusjon som skulle lede forskningsarbeid i polartraktene. Dette ble bifalt av Stortinget i 1928. Institusjonen, som fikk navnet Norges Svalbard- og Ishavsundersøkelser, ble ikke bare et norsk, men også internasjonalt organ for polarforskning. Polarforskere fra hele verden søkte råd og bistand hos institusjonen.

Ville gi han professorat

Allerede i mai 1932 sendte en rekke fremtredende personligheter – deriblant professorene Birger Bergersen, W.C. Brøgger, Jon Skeie, Jacob



Kritikken som er reist fordi Adolf Hoel er æret med en byste på Polar-museet, er uberettiget, mener John Sand.

(Arkivfoto: Ingun A. Mæhlum)

Schetelig m.fl. – en henstilling til Kirke- og undervisningsdepartementet om opprettelse av et professorat for Adolf Hoel. I henstillingen het det bl.a.: «Vi vil således pointere at Hoels utnevning til professor ikke alene er en rettferdighets sak overfor den mann som har gjort et så betydningsfullt og internasjonalt anerkjent arbeid for utforskningen av de arktiske områder og for opphjelpe av de arktiske næringsveier, men det er også av betydning av hensyn til viktige landsinteresser». Av personlige grunner ønsket ikke Hoel noe professorat i 1932. Saken ble derfor stilt i bero.

Men 30. september 1939 sendte professorene Weren-skiold, Goldsmith, Bernt Lyng og Olaf Holtedahl et forslag om å opprette et professorat i polarlandenes geografi for Hoel. Dette ble støttet også av utenlandske professorer og av Det akademiske kollegium ved Oslo Universitet. De nevnte professorers forslag ble behandlet i departementet vinteren 1940. Det eneste som gjensto ved den tyske okkupasjon 9. april, synes å ha vært lønsspørsmålet. Som en fortsatt ekspedering av saken ble Adolf Hoel utnevnt til professor i geografi i oktober 1940. Mange frem-

treddende personer – professorer, høyesterettsadvokater, stortingsmenn og høyere offiserer – lykkønsket Hoel med utnevnelsen.

«Urettferdig dømt?»

Professor dr.juris. Anders Bratholm har i flere år arbeidet med universitetets historie i okkupasjonstiden. I tidsskriftet Lov og Rett nr. 8/98 s. 505-07 har Bratholm skrevet en artikkel, «Adolf Hoel – urettferdig dømt for landssvik?» I artikkelen opplyser Bratholm at Hoel slett ikke ønsket oppdraget som prorektor/ rektor, «men han ble satt under sterkt press fra en rekke fremtredende professorer, deriblant professor G.H. Monrad-Krohn». Bratholm siterer Krohns vitneprov i saken: «Ved et fremstøt fra vår side fikk Hoel rektortittelen, og det har han absolutt ingen skyld i selv».

Bratholm skriver videre bl.a.: «Hoel fikk som så mange andre arresterte etter krigen en brutal og ydmykende behandling. Han ble f.eks. utsatt for en simulert henrettelse – som Hoel trodde var virkelig». Bratholm slutter med å si: «... jeg har følt behov for å bidra til at hans ettermæle får den oppreisning det fortjener».

«Nordlys», Tromsø
26.03.99